

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-
педагогічної роботи

професор В.Д. Марковський

“ ___ ” _____ 2020 року

Кафедра громадського здоров'я
та управління охороною здоров'я

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Навчальний рік 2020 - 2021

галузь знань	<u>01 «Освіта/Педагогіка»</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u> (шифр і назва спеціальності)
курс	перший

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
громадського здоров'я та управління
охороною здоров'я

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем професійної підготовки медико-
профілактичного профілю

Протокол від
“ ___ ” _____ 2020 року № ___

Протокол від
“ ___ ” _____ 2020 року № ___

Завідувач кафедри

Голова

(підпис) **Огнєв В.А.**
(прізвище та ініціали)

(підпис) **Огнєв В.А.**
(прізвище та ініціали)

“ ___ ” _____ 2020 року

“ ___ ” _____ 2020 року

1. Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Черненко Інна Іванівна
Контактний тел.	0994814131
E-mail:	chernenko.innushta79@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	п'ятниця 15.00-17.00, ауд. кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

д.мед.н., проф. Огнєв В.А.,
к.держ.упр., доц. Чухно І.А.,
к.мед.н. Черненко І.А.

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» складено відповідно до тимчасового Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 01 – «Освіта / педагогіка», спеціальності – 011 «Освітні, педагогічні науки»

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» включає в себе інформацію щодо основних концепцій філософської методології науки, особливостей організації, проведення та презентації наукового дослідження. В процесі вивчення дисципліни студенти мають вивчити основні теоретичні поняття та підходи до проведення наукових досліджень, для чого в рамках дисципліни передбачається вивчення основних концепцій філософської методології науки, особливостей формальної і неформальної логіки, з'ясування сутності науки як такої та ролі особистості науковця в процесі формування наукової школи. Окрім того, студенти мають вивчити основні поняття і категорії наукової методології, опанувати методи наукових досліджень та ознайомитись з особливостями організації і структури наукового дослідження.

Підготовка студентів на освітньо-кваліфікаційному рівні магістра передбачає їх активне включення до наукової роботи, самостійне здійснення ними наукового дослідження – магістерської роботи. Тому знання з основ наукової методології, організації та здійснення наукових досліджень, оформлення та захисту магістерської роботи та оприлюднення інших видів наукових досліджень є вкрай важливими для успішного здійснення навчального процесу і подальшої роботи майбутнього фахівця.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчально-виховного процесу вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія наукових досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» займає важливе місце в програмі підготовки магістрів зі спеціальності «Педагогіка вищої школи», готуючи їх для виконання магістерської роботи та виконання наукових досліджень за різними напрямками своєї навчальної підготовки та майбутньої професійної діяльності, має зв'язки з такими дисциплінами, як: «Дидактичні системи у вищій школі», «Соціологічні дослідження».

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів професійної етики вищої школи та наявність достатнього освітнього рівня для засвоєння питань програми дисципліни.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при виконанні магістерського дослідження та підготовці до його захисту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: опанування знаннями та вміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, логічних законів та форм, рівнів методології, принципів і методів наукового пошуку, а також оформлення та представлення на захист результатів проведеного наукового дослідження.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: оволодіння знаннями щодо видів сутності та видів наукових досліджень та науково-дослідних робіт та вимог ВАК України до наукових публікацій, законів і категорій логіки науки та логічними формами наукового мислення, методологічних рівнів, принципів і методів наукового пошуку, та напрацювання навичок у їх використанні, застосуванні методологічних принципів і методів наукового дослідження, організації та здійсненні наукового дослідження та оформлення та оприлюднення результатів наукових досліджень (в.т.ч. магістерської роботи).

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами

компетентностей:

інтегральної: здатність вирішувати типові та складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній педагогічній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, педагогічних, психологічних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової аудиторії;

загальних компетентностей: здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до адаптації та дії у новій ситуації; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації; здатність окреслювати тенденції розвитку вищої професійної освіти в Україні та світі та визначати особливості педагогічної праці; здатність застосовувати знання у вирішенні складних педагогічних ситуацій.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти *соціальних навичок (soft skills):* комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»:

Матриця компетентностей

№ з/п	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1	Здатність вирішувати типові та складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній педагогічній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, педагогічних, психологічних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової аудиторії				
Загальні компетентності					
1	Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо	Свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію	Нести відповідати за свою громадянську позицію та діяльність
2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Методи реалізації знань у вирішенні практичних питань	Вміти використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуаціях	Встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень
3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися і бути сучасно навченим	Знати сучасні тенденції розвитку освіти та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
4	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації	Елементи виробничої та соціальної адаптації; фактори успішної адаптації до нового середовища	Формувати ефективну стратегію особистісної адаптації до нових умов	Взаємодіяти з широким колом осіб (колеги, керівництво, фахівці з інших галузей) при виникненні нових ситуацій з елементами непередбачуваності	Нести відповідальність за прийняття рішень

5	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	У галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь
6	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	Знати компоненти системи вищої освіти, планування та оцінку наукового дослідження.	Здійснювати пошук наукових джерел інформації; здійснювати вибір методик проведення наукового дослідження; використовувати методи математичного аналізу і моделювання, теоретичного і експериментального дослідження в освітній галузі.	Використовувати інформаційні дані з наукових джерел	Нести відповідальність за розробку та реалізацію запланованих проєктів
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації	Знати стандартні методи, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології, обробки державної, соціальної та медичної інформації	Вміння визначати джерело знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; уміння проводити статистичну обробку матеріалу та аналіз отриманої інформації	Формувати висновки на підставі аналізу та статистичної обробки отриманої інформації	Нести відповідальність за якісне та своєчасне виконання статистичної обробки та аналізу отриманої інформації

2	Здатність окреслювати тенденції розвитку вищої професійної освіти в Україні та світі та визначати особливості педагогічної праці.	<ul style="list-style-type: none"> • світові тенденції розвитку вищої освіти в XXI ст.; • історію становлення та розвитку закладів вищої освіти в Україні та світі. • принципи ергономіки робочого часу викладача; • основи педагогічного менеджменту. 	<ul style="list-style-type: none"> • порівнювати традиційну та нову парадигми професійної освіти; • порівнювати і характеризувати особливості функціонування навчальних закладів, висвітлювати положення щодо організації в них освітнього процесу. 	Здійснювати порівняльний аналіз та характеристику особливостей функціонування різних систем освіти.	Нести відповідальність за якісну розробку аналітичного матеріалу, звітів, доповідей.
3	Здатність застосовувати знання у вирішенні складних педагогічних ситуацій.	<ul style="list-style-type: none"> • Сутність навчально-виховного процесу у вищій школі; • особливості форм, методів і засобів організації навчально-виховного процесу в умовах вищого навчального закладу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Використовувати на практиці фахові знання для рішення складних педагогічних ситуацій. • створювати емоційно-позитивний клімат на занятті, при виконанні професійних завдань. 	Встановлювати педагогічно-доцільні відносини між суб'єктами професійно-педагогічної діяльності у ЗВО.	Нести відповідальність за грамотність та своєчасність у прийнятті рішень щодо планування та організації освітнього процесу у ЗВО.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

1. Розуміти місце дисципліни в системі підготовки фахівця та її взаємозв'язки з іншими галузями знань і навчальними дисциплінами.

2. Знати основні категорії логіки і методології науки, логічні форми й закони наукового пізнання.

3. Знати етапи наукового дослідження та вміти визначати та планувати етапи для виконання власного дослідження.

4. Знати загальні й спеціальні методи дослідження, вміти обирати відповідні методи та інструментарій відповідно до потреб дослідження.

5. Вміти обирати та використовувати логічні форми і закони для опрацювання наукових джерел, фактів і результатів експерименту.

6. Вміти розробляти обґрунтування наукового дослідження.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, 3 кредити ЄКТС.

Тема 1. Основні концепції філософської методології науки.

Позитивізм XIX ст. Вчення про науку у філософії О. Конта. Еволюціонізм Г. Спенсера. Індуктивізм (Д. Мілль, І. Дживонс). Концепція філософії науки Е. Маха. Проблеми філософії науки в неокантіанстві Марбурзької (Коген, Наторп, Кассіре́р) та Баденської (Віндельбанд, Ріккерт) шкіл. Марксизм. Філософська концепція науки у працях К. Маркса і Ф. Енгельса. Категоріальні засади наукового мислення. Соціально-практичні засади науки. Проблема деполітизації методології К. Маркса. Неопозитивістські концепції методології науки (Б. Рассел, М. Шлік, Л. Вітгенштейн, Р. Карнап, Ф. Франк). Концепція розвитку наукового знання К. Поппера. Теорія наукових революцій Г. Куна. Методологічні ідеї філософії структуралізму, феноменології та герменевтики.

Тема 2. Формальна і неформальна логіка.

Логіка Аристотеля. Криза двозначної логіки в XX ст. й розвиток кібернетичних знань. Використання ідеалізації та формалізації у науковому пошуку. Поняття про логіку науки. Наукова мова як система термінів, понять, символів, позначень і логічних форм. Основні логічні форми теоретичного пізнання: поняття, судження, умовивід, класифікація.

Закони двозначної логіки: тотожності, виключеності, непротиріччя, достатнього обґрунтування. Поняття про логічну форму. Основні логічні форми: кон'юнкція, диз'юнкція, заперечення, еквіваленція, існування, загальність та імплікація. Використання логічних форм і законів у магістерській роботі, у представленні результатів і підсумків наукового пошуку.

Тема 3. Наука і суб'єкти дослідної діяльності.

Визначення понять „наука” і „наукознавство”. Наука як форма пізнання світу. Сутність науки. Предмет, завдання і функції науки. Особливості об'єкта, суб'єкта, цілеспрямування засобів і результатів. Наукознавство та його розвиток. Структура і класифікація наук. Наукове дослідження як процес і результат. Характеристика магістерського дослідження. Факти дійсності і наукові факти. Взаємозв'язок теорії і практики у науковому пошуку, раціональний і чуттєвий рівень пізнання. Роль особистості у розвитку науки як системи знань.

Поняття про суб'єкт науково-дослідної діяльності результатів. Мотиви наукової діяльності. Моральні аспекти використання наукових досягнень в сучасних умовах життєдіяльності суспільства. Особливості науково-дослідної діяльності в сфері медицини. Організація науки і підготовка наукових кадрів: міжнародний та вітчизняний досвід. Етичні норми науки. Цінності науки: універсалізм, спільність володіння, безкорисливість, скептицизм.

Тема 4. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи.

Міждисциплінарний підхід до дослідження феномена наукових шкіл. Теоретична модель наукової школи. Роль соціальних факторів у формуванні

наукових шкіл. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи. Формування особистості науковця. Виховання творчих здібностей. Риси творчої особистості “ідеального” вченого як суб’єкта наукового пізнання. Особливості розумової праці. Етика та праксеологія науки. Проблема гармонії істини, добра та краси у творчості вченого. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця. Характеристика рис і якостей науковця. Типологічні портрети дослідників. Видатні постаті та основні наукові школи в українській медичній науці.

Тема 5. Основні поняття і категорії наукової методології.

Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ. Основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, закон, концепція, теорія). Поняття про наукові факти та їх роль у науковому дослідженні. Формування та обґрунтування наукових гіпотез. Види гіпотез. Наукові закони. Концепція як спосіб розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї теорії. Поняття наукової теорії, її сутність та структура. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання. Структурні елементи науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила. Докази як процес встановлення істинності твердження. Спростування як засіб розвитку наукового пізнання. Структура наукового доказу та спростування: теза, аргумент, форма (демонстрація). Правила і умови доказів та спростувань. Сутність та правила аргументації. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.

Тема 6. Методи дослідження: класифікація і характеристика.

Поняття про метод дослідження. Класифікація методів дослідження відповідно до теоретичного й емпіричного рівня дослідження. Застосування загальних методів дослідження: теоретичних (ідеалізація, формалізація, аксіоматизація, гіпотеза й припущення, системний метод), емпіричних і теоретичних (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання), емпіричних (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент). Специфічні методи наукових досліджень в медичній школі.

Тема 7. Організація наукового дослідження.

Сутність та основні етапи організації наукового дослідження. Наукова проблема, її постановка та формулювання. Конкретизація проблеми дослідження. Наукова проблема і гіпотеза. Особливості емпіричного і теоретичного етапів дослідження. Накопичення фактів і етапи розвитку гіпотези. Вибір засобів і методів. Виклад та обґрунтування наукових результатів. Види наукових досліджень у вищому навчальному закладі (реферат, курсова, дипломна робота, дисертація на здобуття наукового ступеня). Феномен дисертації.

Тема 8. Структура наукового дослідження, порядок подання і захисту.

Раціональність й ірраціональність у науковому пошуку. Актуальність теми дослідження та її обґрунтування. Об’єкт, предмет і мета дослідження. Наукова новизна і практична значущість. Теоретична і методологічна основа дослідження.

Загальні вимоги до оформлення наукової роботи структура наукової роботи: композиція (титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, заключна частина, список використаних джерел, додатки), рубрикація тексту.

Необхідні документи для захисту магістерської роботи: наказ про затвердження теми і наукове керівництво, рекомендація кафедри до захисту, текст роботи, відзив, рецензії. Підготовка виступу для захисту роботи: доповідь, використання мультимедійних матеріалів, супровід виступу додатковими матеріалами, відповіді на запитання і зауваження.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 01 «Освіта / Педагогіка» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»	Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
		2-й	-й
Годин для заочна форми навчання: аудиторних – 10, самостійної роботи студента – 80	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	Лекції	
		2 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (заочна)					
	усього	У тому числі				
лек		пр	лаб	інд	срс	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Основні концепції філософської методології науки	11	1				10
Тема 2. Формальна та неформальна логіка	11		1			10
Тема 3. Наука і суб'єкти дослідної діяльності	11	1				10
Тема 4. Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи	10		1			10
Тема 5. Основні поняття і категорії наукової методології	11		1			10
Тема 6. Методи дослідження: класифікація і характеристика	11		1			10
Тема 7. Організація наукового дослідження	12		2			10
Тема 8. Структура наукового дослідження	12		2			10
Всього годин по дисципліні	90	2	8	-	-	80

4. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні концепції філософської методології науки	1
2	Наука і суб'єкти дослідної діяльності	1
Усього годин		2

5. Темі семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формальна та неформальна логіка	1
2	Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи	1
3	Основні поняття і категорії наукової методології	1
4	Методи дослідження: класифікація і характеристика	1

5	Організація наукового дослідження	2
6	Структура наукового дослідження	2
Усього годин		8

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні концепції філософської методології науки. Опрацювання навчальної літератури.	10
2	Формальна та неформальна логіка. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	10
3	Наука і суб'єкти дослідної діяльності. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	10
4	Роль особистості вченого у процесі формування наукової школи. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	10
5	Основні поняття і категорії наукової методології. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	10
6	Методи дослідження: класифікація і характеристика. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	10
7	Організація наукового дослідження. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Опис етапів здійснення магістерського дослідження (підготовки магістерської роботи).	10
8	Структура наукового дослідження. Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Складання плану наукового дослідження за перспективною тематикою магістерської роботи. Обґрунтування актуальності теми. Визначення об'єкту, предмету і мети дослідження.	10
Усього годин		80

9. Завдання для самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним

конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота. Виконання індивідуального завдання.

10. Політика викладача (кафедри) Академічні очікування від студентів/-ок

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;

- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Плагіат та академічна доброчесність

Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

11. Методи навчання

Вербальні (лекція, бесіда);
 наочні (ілюстрація);
 практичні (самостійна робота, кейс-метод, мозковий штурм, робота в парах, робота в групах, тестові завдання).

12. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься

на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

13. Форма оцінювання знань студентів

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

13.1 Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Оцінка за індивідуальне завдання входить до оцінок з поточної навчальної діяльності студента та враховується в неї як і оцінки за теми дисципліни.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...». Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо

4.5-4,51	180	3.72-3,73	149
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

13.2 Проведення та оцінювання підсумкового заняття.

Підсумкове заняття (ПЗ) проводиться згідно з робочою навчальною програмою з дисципліни (далі-РНПД) за розкладом, під час занять.

Методика проведення підсумкового заняття передбачає оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»). Під час оцінювання знань студента, що входять до даного підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ПНД.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

14. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Плани самостійної роботи студентів.
4. Методичні розробки для викладача.
5. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
7. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу.
8. Перелік питань до заліку.

15. Рекомендована література

Основна література

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 216 с.
2. Білуха М. Т. Методология научных исследований: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.

3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Головатий М. Ф. Навчи себе сам. – К.: МАУП, 2002. – 120 с.
5. Дейниченко Г.В., Постнов Г.М. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Харків: Вид-во ХДУХТ, 2014. – 115 с.
6. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 212 с.
7. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження: підручник. – Київ-Ніжин: ТОВ Вид-во "Аспект-Поліграф", 2006. – 308 с.
8. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-ге вид. випр. та доп. – Київ: ЦУЛ, 2011. – 144 с.
9. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для высш. учеб. завед. – Ростов-н/Д: Феникс, 1999. – 576 с.
10. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
11. Мельниченко О.А. Методологія організації наукових досліджень: конспект лекцій. – Харків: ФО-П Леонов Д.С., 2016. – 27 с.
12. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / [В.М. Михайлова та ін.]. – Харків: Вид-во ХДУХТ, 2014. – 220 с.
13. Мокін Б.І., Мокін О.Б. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Вінниця: Вид-во ВНТУ, 2014. – 180 с.
14. Наринян А.Р., Поздеев В.А. Основы научных исследований: учебное пособие. – Киев: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 109 с.
15. Основи наукових досліджень: організація наукових досліджень: конспект лекцій / [уклад. Н.І. Бурау]. – Київ: Вид-во НТУУ "КПІ", 2007. – 33 с.
16. Павленок П. Д. О понятийно-категориальном аппарате социологии // Социол. исслед. – 2003. – № 4. – С. 19–24.
17. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень. – Київ: Знання, 2007. – 270 с.
18. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Словенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. – К.: Лібра, 2004. – С. 310–329.
19. Рассоха І.М. Методологія та організація наукових досліджень: конспект лекцій. – Харків: Вид-во ХНАМГ, 2011. – 76 с.
20. Словник соціологічних і політологічних термінів: Довідкове вид. / Укл. В. І. Астахова, В. І. Даниленко, А. І. Панов та ін. – К.: Вища шк., 1993. – 142 с.
21. Социальная философия: Словарь / В. Е. Кемеров, Т. Х. Керимов. – М.: Акад. Проект, 2003. – 560 с.
22. Социология: Энциклопедия / Сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евельнин. – Минск: Книжный Дом, 2003. – 1312 с.
23. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: Знання, 2005. – 310 с.
24. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. – Київ: Знання, 2007. – 317 с.

25. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. – Київ: Вид-во УАДУ, 2000. – 338 с.
26. Філософія: Навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко та ін.; За заг. ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 1997. – 584 с.
27. Філософський енциклопедичний словник / Голов. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
28. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. – Київ: ВД Слово, 2003. – 240 с.
29. Чмиленко Ф.О., Жук Л.П. Методологія та організація наукових досліджень: посібник. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
30. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. – Рівне: Вид-во НУВГП, 2016. – 151 с.
31. Шумилина Т.Н. Методология и организация научных исследований: курс лекций. – Севастополь: Изд-во СевНТУ, 2010. – 32 с.
32. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. – Львів: Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с.

Допоміжна література

1. Бевзенко Л. Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций. – К., 2002. – 438 с.
2. Бритков В. Б., Дубовский С. В. Информационные технологии в национальном и мировом развитии // Общественные науки и современность. – 2000. – № 1. – С. 146–150.
3. Домбровська С.М. Технологія захисту дисертацій. – Харків: Вид-во НУЦЗУ, 2017. – 190 с.
4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. – Київ: ДП "УкрНДНЦ", 2016. – 20 с.
5. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті: Моногр. – К.: Генеза, 2004. – 208 с.
6. Лайон Девід. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 362–380.
7. Літнарівич Р.М. Основи наукових досліджень. Дисертація на здобуття наукового ступеня: навчальний посібник. – Рівне: Вид-во МЕРУ, 2010. – 60 с.
8. Меерович М. И., Шрагина Л. И. Технология творческого мышления: Практи. пособие. – Минск: Харвест; М.: А.С.Т., 2000. – 432 с.
9. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд: Пер. з англ. – К.: К.І.С., 2004. – 220 с.
10. Методологія наукових досліджень з державного управління: хрестоматія / упоряд.: С.В. Загороднюк, О.Л. Євмешкіна, В.В. Лещенко; за заг. ред. К.О. Ващенко. Київ: – Вид-во НАДУ, 2014. – 180 с.
11. Методологія системного підходу та наукових досліджень: опорний конспект лекцій / [уклад. Н.В. Фоміцька]. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2015. – 60 с.
12. Наукові дослідження в галузі державного управління: навчальний посібник/ [авт.-упоряд.: О.Ю. Оболенський, М.К. Орлатий, Ю.П. Сурмін та ін.]. –

Київ: Вид-во НАДУ, 2008. – 224 с.

13. Оноприенко В.И., Малицкий Б.А., Соловьев В.П. Методологические вопросы науковедения. – Киев: УкрИНТЭИ, 2001. – 332 с.

14. Проскурин С. А. Глобализация как фактор поляризации современного мира // Соц.-гуманитар. знание. – 2001. – № 4. – С. 41–65.

15. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.

16. Інформаційні ресурси

1. 120 слів-маркерів, які перетворюють ваш текст в науковий. URL: <http://sergii-terepushchyi.net/120-sliv-markeriv-yaki-pere...> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

2. Держана служба статистики України. Офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 29.08.2018 р.)

3. Мала академія наук України. Офіційний сайт. URL: <http://man.gov.ua/ua/index> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

4. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

5. Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

6. Національна медична бібліотека США. URL: <http://www.nlm.nih.gov> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

7. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

8. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1556-18> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

9. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17/print1485260627028673> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

10. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

11. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1057. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

12. Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 1999 р. № 309. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/309-99-п> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

13. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових

установах): Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

14. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам: Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2016 р. № 183/28313. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

15. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

16. Про освіту: Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1060-12> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

17. Про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 травня 1992 р. № 257. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/257-92-%D0%BF> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

18. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com> (дата звернення: 20.08.2018 р.)

17. Перелік питань до заліку

1. Поняття і характеристика науки як системи знань.
2. Основні функції науки в сучасних умовах.
3. Наука як особливий вид людської діяльності.
4. Наукові знання, їх відмінності від звичайних знань.
5. Виникнення і становлення науки.
6. Класифікація наук, її призначення і способи побудови.
7. Фундаментальні науки, їх характеристика.
8. Прикладні науки і їх значення в підвищенні ефективності економіки країни.
9. Диверсифікація й інтеграція наук як наслідок їх розвитку.
10. Організація науки в Україні.
11. Організаційна побудова і роль НАНУ.
12. Управління наукою в Україні.
13. Структура науки як системи знань і визначення її окремих елементів, складових частин.
14. Підготовка науковців в аспірантурах і докторантурах.
15. Особливості функціонування інкубаторів, технопарків, технополісів.
16. Об'єктивна необхідність наукових досліджень на сучасному етапі розвитку економіки.
17. Об'єкти наукових досліджень в економіці.
18. Значення розробки державних науково-технічних програм у розвитку країни та їх види.
19. Поняття наукового дослідження. Особливості сучасних наукових досліджень.
20. Характеристика наукового напрямку. Структурні одиниці наукового напрямку.
21. Визначення об'єкта і предмета наукового дослідження.
22. Класифікація об'єктів наукових досліджень.
23. Класифікація наукових досліджень.
24. Визначення предмета науково-дослідної роботи студентів економічних ВУЗів.
25. Характеристика основних принципів наукової організації дослідної праці.
26. Самоорганізація праці науковця. Характеристика основних елементів самоорганізації наукової праці.
27. Режим робочого часу науковця.
28. Організація робочого місця наукового працівника.
29. Поняття науково-дослідної роботи студентів.
30. Основні завдання науково-дослідної роботи студентів.
31. Класифікація форм організації науково-дослідної роботи студентів у вузі.
32. Характеристика науково-дослідної роботи студентів у навчальному процесі. Види навчально-дослідної роботи.
33. Види науково-дослідної роботи студентів, яку здійснюють в

позанавчальний час.

34. Магістерська робота як найвищий ступінь участі студента в науково-дослідній роботі.

35. Форми заохочення студентської молоді до науково-дослідної роботи, які практикують у вищих навчальних закладах.

36. Організація роботи студентського наукового гуртка.

37. Керівництво науково-дослідною роботою студентів у ВУЗі, її організація і планування.

37. Значення процесу створення і перетворення нової інформації на дослідній і завершальній стадіях науково-дослідного процесу.

38. Зміст і роль апробації як завершальної стадії науково-дослідного процесу.

39. Назвіть основні групи методів наукових досліджень.

40. Загальні методи в наукових дослідженнях, відмінність їх від спеціальних методів.

41. Емпіричний і теоретичний рівні пізнання та їх зв'язок із загальними методами наукових досліджень.

42. Особливості й види емпіричних загальнонаукових методів.

43. Характеристика емпірико-теоретичних загальнонаукових методів.

44. Теоретичні загальнонаукові методи, їх види і призначення.

45. Основні групи спеціальних методів в епідеміологічних дослідженнях.

46. Спеціальні методи збору інформації в епідеміологічних дослідженнях.

47. Застосування спеціальних методів для обробки зібраної інформації.

48. Методи проведення аналітичної роботи, особливості їх використання.

49. Докази в наукових дослідженнях, способи їх застосування.

50. Структура доказів. Використання прямих і непрямих доказів у наукових дослідженнях.

51. Спростування в науково-дослідній роботі.

52. Систематизація результатів наукового дослідження.

53. Структура звіту з науково-дослідної роботи.

54. Значення цифрового й ілюстративного матеріалу в звіті з науково-дослідної роботи.

55. Вимоги до подання формул, таблиць, ілюстрацій.

56. Нумерація цифрового й ілюстративного матеріалу.

57. Оформлення посилань на використані літературні й інформаційні джерела в звіті про науково-дослідну роботу.

58. Застосування комп'ютерної техніки в процесі впровадження результатів наукових досліджень.

59. Організація збору і документальне оформлення інформації.

60. Організація обміну науковою інформацією в процесі дослідження.

61. Завершальна стадія науково-дослідного процесу.

62. Систематизація результатів наукового дослідження.

63. Форми подання наглядного матеріалу.

64. Бібліографічний опис джерел, використаних у науковому дослідженні.

65. Впровадження й ефективність результатів наукових досліджень.